

Het belang van Gezonde Taal: ervaringen van deelnemers

“Zelf proberen is beter. Dan voel je je goed over jezelf en kun je trots zijn”

De methodiek

Wekelijks ontmoeten taalcoaches en deelnemers elkaar en wordt met lesbrieven Gezonde Taal de taalvaardigheid verbeterd. Tevens krijgen deelnemers zo informatie over onderwerpen rond gezondheid, welzijn en zorg en leren zo hun eigen bewuste keuzes te maken. Taal Doet Meer heeft 23 lesbrieven ontwikkeld met als thema's onder andere: gezond eten, bezoek aan de huisarts, ouder worden, vitamine D, stress en ontspanning, mantelzorg en de apotheek. De lesbrieven zijn voorzien van een handleiding voor de taalcoach. In 2019 zijn zo'n 385 deelnemers, binnen en buiten de organisatie, bereikt. Door de thematische aanpak zijn ook deelnemers geïnteresseerd waarvoor de drempel voor taalles te hoog ligt. De lesbrieven Gezonde Taal zijn begin 2014 ontwikkeld door Taal Doet Meer, en bedoeld voor deelnemers rond niveau A1. Dit is een doelgroep die doorgaans niet bereikt wordt via het formeel onderwijs. De thema's Gezonde Taal zijn ontwikkeld in 2018, in een samenwerking van Taal Doet Meer, Het Begint met Taal, Van Dale Uitgevers en ITTA UvA). Deze zijn op A2-niveau. De thema's zijn landelijk beschikbaar.

Het onderzoek

Begin dit jaar is er een kwalitatief onderzoek uitgevoerd in de vorm van panelgesprekken met 60 cursisten van 14 verschillende taalgroepen en hun taalcoaches, om de opbrengsten van de methodiek in kaart te brengen. De opbrengsten zijn schematisch weergegeven in de afbeelding hiernaast. Centraal staat het vergroten van de zelfredzaamheid van cursisten. De vier andere opbrengsten leiden allemaal naar dat uiteindelijke doel. Deelnemers winnen stap voor stap aan zelfstandigheid, om bijvoorbeeld alleen naar de huisarts te durven of lid te worden van een sportschool. Zoals een deelnemer zei: “Ik wil niet afhankelijk zijn van mijn man.”

Het vergroten van de taalvaardigheid van de deelnemers leidt tot het vergroten van hun gezondheidsvaardigheden. Het uitbreiden van de woordenschat wordt in dit verband vaak genoemd als een belangrijke opbrengst van de lesmethode: “Ik kan nu tegen de huisarts zeggen waar ik pijn heb.” Ook het inzicht dat ‘diabetes’ hetzelfde is als ‘suikerziekte’ was een echte eye-opener voor veel Marokkaanse vrouwen die met de ziekte te maken hebben. Begrijpend lezen is een andere belangrijke vaardigheid die geoefend wordt. Meerdere deelnemers zeiden: “Ik kan wel lezen, maar begrijp het niet goed. Dat wil ik oefenen.”. Brieven van bijvoorbeeld het ziekenhuis worden vaak aan de kinderen voorgelegd om te vertalen. Maar, zoals een deelnemer aangaf: “Zelf proberen is beter. Dan voel je je goed over jezelf en kun je trots zijn.”

Via de methodiek wordt ook kennis overgedragen. Vanuit de taalcoach (oudere deelnemers werd bijvoorbeeld verteld dat 30 minuten wandelen per dag de aanbevolen hoeveelheid is), maar ook via het uitwisselen van ervaringen van deelnemers onderling. Zij geven elkaar tips over gezondheid, en stimuleren elkaar om bijvoorbeeld om uitleg te vragen aan een apothekersassistent: “Dat kun je gewoon doen, dat vinden ze niet gek!” Ook verschaft het steun om te weten dat je niet de enige bent die ergens mee zit. Een Deense en een Marokkaanse cursist praatten bijvoorbeeld over een nabij familielid dat borstkanker had. Het uitwisselen van ervaringen zorgt op deze manieren voor een groter zelfvertrouwen. Ook leidt het tot een grotere taalvaardigheid via spreken en luisteren. Taal is ook een kwestie van doen, en door gesprekken te voeren wordt dit in praktijk gebracht. De methodiek Gezonde Taal schept hier de voorwaarden voor, omdat veel onderwerpen laagdrempelig zijn. Zoals een taalcoach aangaf: “Over gezond eten en de huisarts kan iedereen meepraten, iedereen weet er

wel wat van en kan voorbeelden noemen.” Aan de andere kant zijn er ook lesbrieven over minder gangbare onderwerpen zoals bevolkingsonderzoeken en geestelijke gezondheid. Een taalcoach van een groep Marokkaanse vrouwen snijdt juist deze onderwerpen graag aan, omdat ze taboes wil doorbreken en de taalles een veilige plek is om dit te doen: “Ik vind het heel belangrijk dat ze hiervan weten en hierover kunnen praten met elkaar.”

Het vergroten van gezondheidsvaardigheden leidt ook tot meer zelfvertrouwen: “Ik neem nu af en toe tijd voor mijzelf, ik heb geleerd dat dat belangrijk is.” De deelnemer weet meer en durft meer, mede door de verbeterde taalvaardigheden: “Ik maak nu zelf een afspraak en ga alleen naar de huisarts.”

Conclusie en aanbevelingen

Op basis van de panelgesprekken kunnen we concluderen dat de methodiek Gezonde Taal door de deelnemers (en taalcoaches) een waardevolle en prettige methodiek gevonden wordt, die laagdrempelig is en veel verschillende opbrengsten kent die elkaar versterken. Uiteindelijk leidt dit tot meer zelfredzaamheid van de deelnemers.

Specifieke aanbevelingen zijn er ook, bijvoorbeeld het nog meer inzetten van het reeds ontwikkelde materiaal voor de lagere en hogere niveaus, zodat coaches ook voor zeer laaggeletterde of juist hoger opgeleide deelnemers thema-gerelateerde oefeningen kunnen inzetten. Ook het integreren van de moedertalen van de deelnemers om complexere gezondheidsonderwerpen te kunnen bespreken is iets waar de organisatie zich over zou kunnen beraden. In het algemeen wordt aanbevolen om de methodiek te blijven inzetten omdat het de meerwaarde van het op deze manier combineren van taal- en gezondheidsvaardigheden zeker aantooit..

Onderzoek uitgevoerd door Romy Blok en Annika Hulzebos, studenten van de master ‘Meertaligheid en taalverwerving’ aan de Universiteit Utrecht.

Artikel door: Annika Hulzebos

21 april 2020